

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno demokratične stranke.

Št. 89.

V Ljubljani, petek dne 19. aprila 1918.

Leto II.

Strankino razcepljenje na Norveškem.

Norveška stranka je imela o Veliki noči v Ljudskem domu Kristianile svoj 23 redni strankini shod. Praviloma bi se imel vršiti šeje v binkoštih, toda tok raznih smerij v stranki je zagazil tako daleč, da je bilo treba razjasnjenja. Stranka z levece je oživotvorila organizacijo delavskih svetov, ki so postali delujoča središča revolucionarnih elementov. To je poostroilo krizo. Delavski sveti, ki so po deželi hitro napredovali, so že zborovali dne 24. marca, kjer so določili svoj program in svojo taktiko. Strankin zbor je bil zelo številno obiskan, udeležilo se ga je 300 odposlancev iz vseh delov dežele kakor tudi člani glavnega predsedništva. Otvoritveni govor je imel strankini predsednik Knudsen, ki je opomnil k edinstvu. Napredek strank je vsega upoštevanju vreden. Tako n. pr. se je socialno demokratično število volilcev v letih 1909 do 1915 skoro podvojilo in pri zadnjih volitvah je znašalo skoro tretjino skupnih volilcev Norvegije. Dalje je število strankinih članov v zadnjem letu narastlo za več kakor deset tisoč, tedaj na osemdeset tisoč. V jeseni se vršeče volitve v Storthing utegnejo izpasti tedaj kar najugodnejše.

Razcepljenje stranke v dve natančno ločeni skupini je bilo tedaj jasno. Opozicija z levece je zahtevala, da bi se morala socialno-demokratična stranka z levece na Svedskem povabiti na strankini shod. Drugi predlog opozicije meri na to, da se povabi stockholmski zastopnik boljševiške vlade Worowsky in gospa Balabanova, tajnica Zimmerwaldske komisije. Stari voditelji, zlasti Egede Nissen in Magnus Nilson, so se izrekli zoper predloge, a predlogi so bili z veliko večino sprejeti. Pokazalo se je, da ima opozicija večino na strankinem zbornu. Drugi dan, ko se je začela debata o taktiki stranke, so bile diference še jasnejše. Večina strankinega predsedstva (dvanaest članov) je k temu vložilo rezolucijo, ki med drugim slove:

Socialistični družabni red sloni na ljudski večini. Socialna demokracija ne more radi tega pripoznati nobene silovite diktature niti od višje strani, niti od delavskega razreda. Strankin zbor je mnenja, da ne more pridružiti generalnemu štraiku ali revolucionarnim večim akcijam v dosegu draginjskih zahtev ali kot član k vojaškemu štraiku za odpravo militarizma. V sedanjem času bi taka akcija le škodila stvari delavskega razreda. Strankin zbor se obrača do delavcev, da se zbirajo okrog svojih strokovnih in političnih organizacij v varstvo za svoje gospodarske koristi in se pripravijo k velikemu napalu, da si pribore pri volitvah v jeseni v Storthing večino za socialno demokracijo.

Manjšina predsedstva (šest članov) pa je predlagala naslednje:

Socialna demokracija ne more pripoznati pravice poseduječim razredom, da gospodarsko izkorisčajo delavski razred tudi tedaj, ko se to izkorisčanje opira na večino v Ljudskem zastopstvu. Norveška delavska stranka si mora zaraditega prilastiti pravico, da posveti večje akcije ali revolucijo v vojni za gospodarsko oprostitev delavcev. Stranka ne more ravnodušno gledati kot razredno-bojna stranka boj, ki ga vedijo druge delavske organizacije. Strankin zbor pozdravlja z veseljem suovanje delavskih in vojaških svetov kot izraz sodelovalne sile in podjetniškega veselja delavskega prebivalstva.

Debata je bila živahnja. Lidan, Vidnes, Holtermann, Kludsen, Buen in več drugih so govorili za staro smer stranke, za opozicijo pa Martin Traumael, Scheffilo in Olausen. Pri glasovanju je zmagala opozicija s 158 proti 127 glasovom. Sklenilo se je, da se stranko priglasi pri Zimmerwaldskem komiteju in da skupno deluje s švedskimi socialističnimi demokrati levice.

V vojaškem vprašanju je bil naslednji nov predlog opozicije sprejet: Ker je kongres strokovne deželne organizacije zavrnjal predlog glede vojaškega štrajka in ker so se ustanovila lastna društva za brambolodžne, uvideva strankin zbor, da skupno postopanje glavnih organizacij v tej zadevi ne obstoji več. Vendar hoče strankin zbor še pristaviti, da se vojaški štrajki popolnoma vjemajo s socialističnimi principi. Delavstvo si zaraditega ne pusti jemati pravice, da uporabi to sredstvo v boju za svojo oprostitev.

Predsednikom deželnega predstojništva je bil izvoljen urednik Ryrr Grepp, drugim predsednikom odvet-

nik Emil Stang in tajnikom urednik Traumael. Vsi člani prejšnjega vodstva so izjavili, da nočejo vstopiti v novo vodstvo, ker ne marajo za novi kurz biti odgovorni. Klub temu izkuša oponicija, pregovoriti več starih voditeljev, da bi vstopili v predstojništvo.

Zgodovinski dnevi v Petrogradu.

Petrograški dopisnik »Daily News« poroča svojemu listu o dogodekih v Petrogradu v dnevnih nemških invaziji, ko se je ruska vlada odločevala, naj- li sprejme nasilni mir brez ugovora ali naj napove Nemčiji revolucionarno vojno.

Nepričakovani nemški napad je razblinil vse ruske načrte. Ljénin je bil vedno mnenja, da se mora skleniti mir že v Brestu-Litovskem, da pa mora ruski narod ohraniti vse pridobitve in ideje revolucije, da jo ohrani pri življenju do onega trenutka, dokler ne bi približalo nadaljevanje vojne na zapadu tudi druge narode k ruski revoluciji. Nasprotno pa je bil Trockij prepričan, da je revolucija v zapadni Evropi le vprašanje časa, da jo je pričakevati v najkrajšem času. Njegovo politiko v Brestu-Litovskem je spremnilo domnevnanje, da Nemčija ne more več pričeti proti Rusiji novih vojaških akcij. — Le osem dni naj bi se bilo počakalo s prekinjenjem premirja in zadostovalo bi bilo, da bi se bila zedinila Trockij in Ljénin za emotno taktiko. Trockij bi bil sprejet Ljéninovo. Nemčija ni čakala, in rusko vlado je presenetila nemška ofenziva, kateri se ni mogla ustavljati z vojaško silo. Trockij je še nekoliko omahoval, potem pa je pritegnil Ljéninu, ker rešiti je hotel, kar se je dalo, in je odpotoval znano brzojavko. Ni bilo več časa sklicati izvrševalnii odsek sovjetov.

Vest brzojavke o kapitulaciji je izzvala silen vihar. Stranke oponicije so jo obrnile v svoji prid in napadle vladu samo, ker je sprejeta ta mir sedaj, ko je razbila brest-litovska pogajanja. Socialni revolucionarci in boljševiki so trdili, da bi bila vrla v slučaju, aki bi bila pozneje sprejela nemške predloge, ki jih je v Brestu-Litovskem odbila, oslabila moralno silo revolucije. Radek in njegovi privrženci so bili pripravljeni boriti se do skrajnosti, prepričani, da bi tako na boljši način pripravljali pot interнационаlni revoluciji. V konferenci, ki se je vršila malo pozneje, je zmagala mirovna stranka. Zanimivo je, da so se izrekli vojakim vsi proti vojni, dočim so bili pripravljeni delavci tudi za vojno.

Preden so Nemci odgovorili, so pričale vse vesti z bojišča, da grozi od strani nemške armade podjavljenje Rusije: Rusi so se slabno upirali nemškemu prodiranju in se umikali, ne da bi uničili vojni material in živež. In le vestni revolucionarci so bili pripravljeni za odbor, navz�ic indifferentnosti inožic. Čas je počajal, toda odborova ni bilo. Tedaj pa je skušala vojna stranka prepričati Ljénina, da je boj do skrajnosti edina možna politika, aki nadaljujejo Nemci ofenzivo, politika, ki ne bi skodovala revoluciji. Prišel je s svojo propagando tudi Radek in izkupil veselo: Situacija se je zelo izboljšala. Borili se bomo, in če dobimo bitko, je rešena stvar revolucije! Ves dan so prirejale stranke shode, v sovjetu pa je branil Sinirovjev brzojavko o kapitulaciji, ki jo je odobril tretji kongres sovjetov in jo povzročilo prepričanje, da se je nemogoče dalje upirati nemški ofenzivi.

Izvrševalni odbor vseh sovjetov je sklenil sprejeti mir pod bolj poniževalnimi pogoji, kakor so bili eni, ki jih je bila stavila Avstrija Srbijski pred tri in pol leti. To je zahtevala stroga disciplina boljševiške stranke, ki je soglasno glasovala za mir, da si so mnogi menili, da pomeni sprejetje takega miru samozmanjunske revolucije in da je s tem onemogočena tudi vsaka druga revolucija. Ljéninova stranka je dosegla v izvrševalnem odboru večino in tako

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldne.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 36—, za pol leta K 18—, za četrlet leta K 9—, za mesec K 3—. Za Nemčijo celo leto K 40—, za ostalo tujino in Ameriko K 48.

Posamezna številka 14 vin.

je bil sprejet nemški mir s 116 glasovi proti 85, 26 članov se je vzdržalo glasovanja.

Nato je prišla vest o nemških mirovnih pogojih. Ljénin je napadel Trockega v nekem članku v »Pravdi«, kjer je dejal, da ve vsa Rusija, kdo trpi od bolezni revolucionarnih fraz. In ko so bili prihodnji dan znani nemški pogoji, je napisal Ljénin zopet članek, kjer je obrazložil, zakaj sprejema novi mir. Mednarodna vojna je vzrok revolucije; kolikor dalje traja, toliko bolje za revolucijo. Rusi se morajo trudit, da rešijo revolucijo, kolikor je v njih moči, dokler ne bo izkrvavela meč buržauzije in dokler se zapadni narodi ne priidružijo ruskemu narodu. Če pa odbitimo pogoje, bo prišla še večja nesreča nad Rusijo in še sramotnejši mir. Opozarijal je, da noče ruska vojska ničesar več vedeti o vojni, in zasnehujoč Trockega, rekel, da je mogla dames siliti Rusijo v vojno le strahopetna retorika. Ako bi obveljal retorična politika, ne bi ostal niti trenutek dalje v vladu ali v centralnem strankinem odboru. Ta izvajanja so zbudila veliko presenečenje in začudenje, posebno ker je bilo uredništvo lista v bistvu naklonjeno vojni, ker so priobčila »Izvestja« Trockijev članek, ki je pozivjal na vojno in ker je izdala »Pravda« sama apel v angleškem jeziku, s katerim je pozivala na ustanovitev revolucionarne legije inozemcev, da se ustavi nemško prodiranje proti Petrogradu.

V strankah je nastopila radikalna sprejemanja: starejši vodje manjševikov, zaščitniki miru, kakov Martow in Lukjanow, so se vzdrževali v »Novoj Živini« agitacije za vojno razpoloženje. Nasprotno pa so ugovarjali žetnam boljševikov pripadnikov vojne stranke, kakor Radek, Volodorski, Vromski in drugi. Med generalnim zborovanjem strank je sedel Ljénin, ki je razvila svoje mnenje, naslonjen na stemo, s sklemjenimi rokami, in nasmeškom na ustnicah, ne da bi poslušal izvajanja svojih nasprotnikov. Vedel je, da pripadniki vojne stranke nimajo več mnogo upati. Odborova seja se je začela ob 5. zjutraj. Smerdow je prebral hitro nemške pogoje. Toda dobra večina navzočih prav gotovo ni razumela njih važnosti. Trockega ni bilo pri seji. Končno pa je izgubil tudi vso svojo avtoritet in bi bil moral, tudi če bi bil navzoč, pritrđiti predlog Ljénina. Nastala je tišina, ona tišina, ki nastopi po razglasitvi smrtne obsodbe. Ljénin je stopil salmozavestno na govorniški oder in razvil v četrturni govoru svoje mnenje brez vsakršne retorike in neizprosno: Odpor je nekoristen, v nobeni deželi ne čujemo o revoluciji, in nemuno bi bilo iti na boj brez zavesti, da bo ta izviral revolucijo tudi pri drugih narodih. Več kot polovica zborovalcev mu je pritrđila. Martov je govoril sijajen govor oponicije, ponazarjajoč, da je nemogoče sprejeti separatni mir na podlagi nemških pogojev. Sledilo je glasovanje... Uspeh smo povedali že zgoraj. Edini Rjasanow je prekršil disciplino stranke in glasoval proti. Po glasovanju so se vdajali misli, da so izrekli smrtno obrob 6. je odbor zaključil zborovanje. Žalostno je stopala gruča boljševikov po petrograških ulicah, v hladnem zimskem jutru; skoraj vsi so se vdajali v misli, da so izrekli smrtno obsodbo revolucije... hodili so kakor obsojeni, trudno in težko...

Potmirjeni in spočiti duhovi pa so spoznali že naslednji dan, da je imel Ljénin prav: bolj vdati se položaju, kakor žrtvovati Petrograd z retorično gesto. Začeli so se zavedati nevarnosti, ki jim je pretila. Čete so se brez izjeme branile, bojevati se.

Nove določbe glede vojnih vjetnikov.

Vojško povestvo je obelodanilo določbe, kako pospati z vojnimi vjetniki-delavci iz Rusije, Ukrajine, Finske in v od Avstrije ter Nemčije zasedenem ru-

skem ozemlju za čas od 1. majnika pa do vrnitve domov. Razglas obsega 30 točk. Iz njih posnemamo, da se ruski vojni vjetniki še ne smatrajo kot prosti (!). Da jih spravijo domov, bo trpelo še precej časa.

Ruskim vojnim vjetnikom se še vedno pripozna »lastnost vojaka«, zato se ne smejo kar tako prosto gibati. Po neki v Avstriji doslej neznani metodi: »Za brezdelnike pri nas ni kruha!« se bo določila delovna dolžnost za vjetnike. Dejstvo, da so avstro-ogrski vjetniki v Rusiji prosti, je »nepoznanje položaja«. Tisoči (bolje rečeno desetisoči) našli ljudi, ki se vračajo iz »sovražne dežele« (ali se nista sklenila mir in priateljstvo z Rusijo?), niso »ne le iz človeških, priateljskih motivov prosti«, temveč pregnanci brez kruha, ki v gremkem pomanjkanju med šrapacami in težavami isčejo svojo domovino. Domov se vračajoči vojni vjetniki so nam vsekakor pripovedovali drugače.

Važno poglavje obravnava izprenembra pogodbenega razmerja med podjetniki in vojaško upravo. Kar se tiče prehrane, se opozarja, da bodo Rusi dobivali izdatno, zdravo in primerno dovolj hrane, kar se smatra kot najvažnejši pogoj za delovljnost Rusov. Vojaška uprava ni voljna, da da svoje moči na razpolago, ako vojni vjetniki zapuste svoje prehranjevališče radi nezadostne prehrane ali kakršneskoli dokazane krvide delodajalca. Kar se tiče plačila, tedaj ima sedaj vsak vojni vjetnik pravico do dnevnega plačila, katerega dobi na istem mestu v enakem času kakor »prost civilni delavec« enake kategorije. Plačilni tarifi se bodo izročili delodajalcem in politični oblasti prve inštance. Stroški prehrane se vojnim vjetnikom odtrgajo od plačila, in se pripomni, da določijo množino živil, kakor tudi vrednost leta oblastva. Premembe plačilnega sistema kakor tudi minimalna določitev plačila (1 K za delovni dan pri poljedelstvu in 2 K pri drugih uporabah) ne smejo v nobenem slučaju dati povod, da bi se dolžna naturalna preskrba skrčevala. Posebno važnost polaga vojnomi-nisterijalni odlok na premijske in akordne plače. Delovni čas, počitek in prosti dnevi so enaki kakor pri tako imenovanih prostih civilnih vjetnikih. Brez spremstva se vojni vjetniki ne smejo poljati po železnicu, po noči morajo se držati v njih odkazanih stanovanjih, in sicer od 9. ure zvečer do 6. ure zjutraj. Dovoljeno ni, da bi se vojni vjetniki udeleževali sprevodov (najbrž se misli s tem vsekakor sprevode na Rešnjega telesa dan, prošnje procesije itd.), demonstracij itd., ker so leti mešanica prostih civilnih delavcev in vojakov. Obiskovanje kinematografa ali gledališča jim je dovoljeno »v spremstvu« (v čegavem?), ravnotako obisk goštinstv. Vlačenje z ženskami je prepovedano. Razglas nasproti temu vsebuje delne določbe o ženitvi in končno se povdaria, da vojni vjetnik more, ako hoče ostati v Avstriji, pri tem pa se mu ni treba bati, da bi se pritegnil vojaški službi. Na zadnje se izrecno omenja, da veljajo za vojne vjetnike drugih držav dosedanja dolžila.

Politični pregled.

= **Kako je bil imenovan minister za zunanjje stvari.** Ogrska pisarna poroča, da je pisal neki dunajski list, da sta bila avstrijski ministri predsednik Seidler in ogrski ministri predsednik Welkerle vnaprej pritrdirila imenovanju. Pisarna popravlja to vest ter trdi, da Welkerle o imenovanju ni ničesar vedel in je zato podal demisijo. Očividno je zmagal vpliv Tisze. K tej vesti o imenovanju pravi »Arbeiter-Zeitung«: »Avstro-Ogrska ne obstaja le iz dveh držav, marveč obsega tudi deset narodov. Utegnili bi misliti, da se bodo pred odločitvijo smeri naše zunanjje politike — ta odločitev je v imenovanju ministra za zunanjje stvari — zaslišali zastopniki narodov; da bi torej poleg Ognov tudi Nemci in Čehi, Poljaki, Ukrajinci in Jugoslovani imeli priliko, da zastopajo svoje želje o smeri zunanjje politike, za katero se zastavljata tudi in imetje vseh narodov. Takrat mi bilo takto. Noben Nemec in noben Čeh, noben Poljak, noben Ukrajinec in noben Jugoslovjan ni imel prilika, da bi se bil posvetoval s cesarjem pred imenovanjem. Le eden je imel to priliko in jo izrabil: grof Stefan Tisza. Dobro jo je porabil: svojemu ljubljencu je preskrbel najvažnejše dostojanstvo v državi in obenem vrzel vladu, ki je imela izvesti volitno reformo. Ustavno vprašanje, ki ga je omenjalo že cesarsko pismo, zadobi z imenovanjem barona Buriana še večji pomen. Dognati se mora, kdo ima pravico in dolžnost, posvetovati se s cesarjem pred važnimi odločitvami. To dognati, je prva in najnujnejša dolžnost poslanske zbornice. Če ne mara poslanska zbornica kar odstopiti, če se ne mara odreči vsakršnemu vplivu na najvažnejše odločitve, mora nedvomno izraziti, da odreka ljubljencu grofa Tisze vsakršno zaupanje, dokler mu bo poverjeno vodstvo zunanjje politike.

= **Parlament.** Sklicanje državnega zabora je sedaj določeno na torek, dne 30. t. m. Prihodnji teden prično

marljivo zborovati odseki. Brambni odsek je sklican na 23. t. m. — Zaadi sklicanja delegacij se je predsednik Hauser razgovarjal s predsednikom odseka za zunanjje stvari dr. Bärnreiterjem.

= **Baron Burian vnašni minister.** Baron Burian, katerega so meseca decembra 1916 naglo odslovili, da je napravil prostor grofu Czerniu, je postal zopet minister vnašnih zadev. Obdrži pa še nadalje vodstvo skupnega finančnega ministrstva, tako da ga preide, ker je delokrog vojnega ministra omejen na vojaške zadeve, skoraj vsa skupna vlada v ohrske roke. Imenovanje Burianovo se je izvršilo, kakor pravi »Arbeiter-Zeitung«, ne da bi se bilo zaslilo mnenje zastopnikov avstrijskih narodov. »Če so merodajni krogi sigurni, da imajo na svoji strani ohrske oligarhe, potem imajo soglasje onih, ki sploh pridejo v poštev.« — V čeških političnih krogih so mnenja, da Burian le pripravlja mesto za grofa Tiszo. Od take politične smeri pa Čehi nič dobrega ne pričakujejo. Jugoslovanski politiki pač priznavajo, da je baron Burian skušal preprečiti vojno z Italijo, sicer pa politika barona Buriana ne more računati na slovanske simpatije.

= **Demisija ohrske vlade.** Član ohrske vlade so se predvčerajšnjim sestali na ministarski svet, v katerem se je demisija kabimenta formalno sklenila in protokolarno ugotovila. Trgovski minister Šterenyi in minister za Hrvatsko, dr. pl. Unkelhäusser, sta telefoničnim potom pritrdirila demisijo. Povod odstopu je okolnost, da vlada ni mogla nastopiti poti, katero je želel kralj, v dosegu violinne reforme. Zastopnikom časopisa se je naznani, da se poda Wekerle na Dunaj, da poda demisijo kabimenta. V vladnih krogih so mnenja, da se bo Wekerle zopet poverila sestava kabimenta. Cesarev se v nekaterih dneh vrne v Budapešto, kjer bo sprejel vodilne ohrske politike. Končna cesarjeva odločitev bo padla še le v Budapešti.

= **Pismo cesarja Karla.** Iz Pariza se brzavno poroča: Francoska vlada je sklenila, da dokumente o aferi pisem cesarja Karla predloži parlamentarni komisiji za vnanje zadeve.

= **Princ Hohenlohe ostane na svojem mestu.** Korrespondenčni urad razglaša, da je poročilo glede demisije avstro-ohrskega poslanika v Berlinu, princa Gottfrieda Hohenlohe, neutemeljeno in da ostane poslanik na svojem sedanjem mestu.

= **Potlični kurz se ne izpremeni.** Predsednik avstrijske delegacije prelat Hauser in poslanec dr. Waldner sta prisla predvčerajšnjim k ministarskemu predsedniku dr. Seidlerju, katerega sta opozarjala, »na veliku vznosno jenost, ki je vsled dogodka zadnjih dni zavladala v nemških krogih.« Dr. Seidler je nemška odpolanača počlažil, da ostane politični kurz na zunaj in na znotraj tudi po imenovanju novega vnašnega ministra neizpremenjen. Ministrski predsednik je pri tej priliki baje ostočil, da se bodo tisti, ki svoj blagor pričakujeta od entete slej ko prei smatrali za sovražnike države in da se bo z njimi tudi primerno postopalo.

= **Nikdo noči biti krv.** Pred desetimi dnevi sta se potopila na svobodni voznji poti med nemškim in angleškim zapornim območjem belgijska parnika »Smet Naeyer« in »Flandern«, in sicer sta zadela ob mino. Ravnotam se je potopilo v zadnjem času več holandskih ribiških čolnov, ki so pravtako zadeli ob mine. Sedaj pa prihajata angleški in nemški uredni poročili in trdita ter se rotita, da nista postavili nobenih min v prostem morskom območju. Ker niso bile te mine niti angleške, niti nemške, so bržas padle v morje z neba!

= **Krival.** Angleški vojni kmetje je priobčil spomenico kneza Lichnowskega v obliki letaka z naslovom »Krival«. Zeležniške knjigarne so razširile najmanj tri milijone eksemplarjev.

= **Holandska prepovedala izvoz živil.** Odredba holandske vlade prepoveduje vsak izvoz živil. Dosedanja dovoljenja za izvoz so v celiem obsegu preklicana.

= **Princ Sikst Parmski.** »Berliner Tagblatt« poroča: Poročila o pismu cesarja Karla so splošno pozornost obrnila na princa Siksta Parmskega. Princ, ki je star sedaj 32 let, je sin pokojnega vojvoda Roberta Parmskega. Princ Sikst, brat cesarice Zite, je velik del svoje mladosti preživel na Francoskem in v Italiji. Studiral je na katoliški gimnaziji v Feldkirchnu, pozneje pravno na pariški Sorbonni ter se posvetil potem historično-geografskim študijem. Po svojem stricu grofu Chambordu je princ Sikst poddedoval graščino Chambord, katere je z velikim interesom spopolnil in obnovil, zaradi česar je živel večjam delom v Parizu. Svojih simpatij za Francijo ni nikdar prikrival. V parmski rodini se je o tem večkrat razpravljalo in nagašalo, da Sikst ne sme pozabititi, da je svak avstro-ohrskega cesarja. Početkom vojne je princ Sikst vstopil v belgijski rudeči križ. Med vojno je bil večkrat v Švici. Pred vojno je imela rodbina Parmskih ožje stike s katoliško Francijo in s klerikalno Italijo. Kot intimne pri-

atelje rodbine je smatrati profesorja bogoslovja tajnega svetnika Musila in jezuita Viktorija Kolba.

= **»Baltske province« se zahvaljuje.** »Deželn svet« baltskih dežel, Estonske in Livonske je poklical svojo »zaščitnico« Nemčijo, da napravi red in vzpostavi pravno družabno razmerje v teh deželah. Kdo pa so predstavnitelji tega deželnega sveta? Le sami visoki dostojaštvenci: grofje, vitezi, višja duhovščina in še nekateri drugi privilegirani zastopniki današnje birokraške družbe. Poklicali so nemške Pruse v deželi, da ti zatrdijo in iztrebijo sadove in naprave revolucionarne boljševiške »bande« in da »rešijo« omenjenim stanovanjim velikanska posestva in moč, ki bi jo sicer boljševiki nekoliko zrahljali, kakor se je to zgodilo na Rusku. S tem bi bilo njihovega gospodstva seveda konec. Kajti z zmago zadnje socialne revolucije bi sledila razlastitev velenikanska posestva plemstva, cerkve in poseduječega mestanstva. Velika posestva bi razdelila socialistična kmetiška gibanja v delazmožna mala posestva ali pa jih spremeniila v občinske lastnine. Tako se je zgodilo po vsej Veliki Rusiji. Le v teh deželah, ki so jih zasedli Nemci, so postale reforme nemogoče. Privilegirani stanovi Estonske in Livonske se seveda veseli, da so si zopet utrdili svoje posestvo stanje. Ni čuda, da so pošiljali tople zahvale svojim rešiteljem! Zato so se zbrali in izrazili željo, »da se združijo z Nemčijo v personalno unijo«. Nemški cesarju pa se zahvaljujejo za »rešitev iz težkega položaja«. Ti privilegirani stanovi so zlobnali »deželni svet«, katerega so se udeležili po večini le nemški zastopniki plemstva in duhovščine brez ozira na narod estonski in letski, ki tvori veliko večino prebivalstva v teh deželah. To so bili torej tisti »reprezentanti« estonskega in letskoga naroda! — Prusi imenujejo to samoodločbo narodov!

= **Pariz se izpraznjuje.** Švicarskim listom se poroča, da se izpraznjevanje Pariza nadaljuje. Čim bolj obsežna postaja nemška ofenziva, tim več civilnega prebivalstva pa se steča iz vojnega ozemlja v Pariz. Umetnine se odpravljajo iz Pariza. Notre Dame in Louvre sta obložena z vrečami peska, da se po možnosti zavarujeta pred letalskimi napadli. Umetnine so spravljene v globokih kleteh. Strašburška statua se odstrani s Place de la Concorde.

= **Solske otroke odpravljajo iz Pariza.** Pariški dopisnik »Afton bladet« poroča: Na potovanju v Pariz sem srečal na neki postaji vlak s približno tisoč otroci, ki so bili na potu iz Pariza v Bretanjo. Odpravljajo jih v Bretanjo, da se izognejo nevarnosti obstrelevanja z nemškimi dalekosežnimi topovi. Vsak teden se odpelje iz Pariza trije vlaki šolskih otrok.

= **Zivljenje v Parizu postal nemogoče.** Naslovna je francoska vlada prepovedala popotnikom, ki potujejo iz Pariza v Švico, govoriti o obstrelevanju Pariza in njegovih posledicah, vendar soglašajo vse vesti, da je postal življenje v Parizu nemogoče. V zadnjih dneh je bilo obstrelevano tudi središče mesta, in kmalu nato, ko je postal cerkev Austache žrtev granate, je bilo porušenih več bančnih poslopij in drugih pariških privatnih in javnih hiš.

= **Anglija in Irska.** Reuterjev urad poroča, da je angleška poslanska zbornica zakonske osnove o splošni vojski dolžnosti sprejela s 301 glasom proti 103 glasom. Rešitev avtonomije za Irsko se smatra sedaj za zagotovljeno, in sicer na podlagi, da se vojaška dolžnost za Irsko ne uvede, dokler avtonomija ne bo zakonito zajamčena. Vlada odstopi, če bi zbornica lordov odklonila avtonomijo Irsko.

= **Lord Lansdowne za sporazumen mir.** Lord Lansdowne je govoril v nedeljo v Birminghamu ter izjavil, da je vojaški položaj vseh vojujočih se držav zrel za sporazumen mir. V zvezi s tem govorom so prijatelji miru v Birminghamu priedili veliko manifestacijo za mir.

= **Lansing o položaju.** Državni tajnik Združenih držav, Lansing, je v svojem govoru v Washingtonu izjavil: Aliirane armade stote ramo ob ramu in tvorijo jekleno steno, katere prusko divjanje ne more predpreti. V interesu vsega človeštva moramo zmagati v tem orjaškem boju. Pruski militarizem sliči vse svobodne može, da varuje svojo pravico do svobode. Sovražnik je apeliral na silo, s silo ga moramo torej zavrniti. Amerika, zibelj svobode, bo svoje storila. Boriti se moramo, dokler ne zmagajo cilji, katere je proglašil predsednik Wilson. Zmagati moramo in zmagali bomo. Nobenega drugega konca ta vojna ne sme imeti.

= **Poziv ententnih socialistov.** Strankin načelnik v Berlinu piše: Meščanski listijavljajo, da sta poslala Vanderveldie in Huysmans s posredovanjem Brantinga socialističnim strankam osrednjih držav poziv, da naj zavzemajo stališče k protokolu zadnje konference

ententisti socialistov v Londrona. Od odgovornega, ki mora nedvoumno izreči priznanje Wilsonovemu mirovnemu programu, bo odvisna udeležitev nemških in avstrijskih zastopnikov na splošni socialistični konferenci. »Arbeiterwille« pripominja, da ni dobila soc. dem. stranika dosedaj še nikakršnega avtentičnega obvestila in nobenega poziva, ne od Brantinga in tudi ne od kake druge strani.

Prodri-brambni dolžnosti. Iz poročila v »Neue Zürcher Zeitung« posnemanju: Vsled uvedbe brambne dolžnosti je prišlo v Kanadi do hudi prepirov. V Kanadi prebivata dva naroda, Francozi in Anglezi, ki sta živela pred vojno v najlepšem soglasju in vzajemnosti; sedaj pa sta se začela sovražiti in se cepiti v dva tabora. Oba jezika sta bila popolnoma enakopravna. Sedaj v vojnem času pa je nastal spor, ki ga je povzročila uvedba brambne dolžnosti. Francoski katoliški del prebivalstva se je že od vsega začetka odločno izrekel proti vsaki obliki prisilne vojaške dolžnosti. Sprva je nastal spor v liberalni stranki, kateri pripadajo splošno francoski Kanadci, nato pa je sledila popolna ločitev. Oktobra meseca minulega leta je bilo v Kanadi sestavljen vojno ministrtvo, v katerem sta bili zastopani obe stranki (konservativna in liberalna), toda niti eden francoski Kanadev. Položaj pa je postal resen, ko se je začela začetkom tega meseca praktično uveljavljati brambna dolžnost. V Quebecu, središču francoske Kanade, je prišlo do pravcate revolte. Boj se je začel, ko so spraševali nekega moža, z imenom Mercier, po njegovih listinah. Policijo, ki je hotela prijeti »deserte«, so vstaši prepodili in dejansko napadli. Prihodnji dan so izvedli organiziran napad na kontrolni urad v Quebecu in ga začgali. Položaj je bil tako kritičen, da je morale posredovati vojaštvo. Mestno garnizijo so ojačali za 1000 vojakov. Sledile so pravcate počestne bitke. Cela vrsta vojaštva in civilnih ljudi je bilo pri tem ubitih. Sedaj je sicer zopet nastal mir, toda ne ve se, za koliko časa. Vlada misli na stroge ukrepe, predvsem zoper one osebe, ki bi nastopale proti vojaškim naredbam. Tako bodo pač postale državne oblasti s pomočjo svojih nasilnih sredstev gospodar sedanjega položaja. Zdi se, da bodo v bodoče zadivljali tudi v Kanadi narodnostni boji. Izgredi in upori v Quebecu in drugih krajinah so se mogli le zato tako razsiriti, ker so jih podpiralo (francoske) lokalne oblasti. To francosko gibanje je dalo povod za ustanovitev angleške nacionalne protiorganizacije: »Sons of the Empire«, ki poleg drugih podobnih organizacij pač ne bo pospeševala miru. Saj gredo te organizacije že tako daleč, da hočejo odpraviti dosedanje enakopravnost Francozov! Temu odgovarjajo tudi stališče angleškega časopisa.

Dnevne beležke.

Slavnostna akademija v spomin in za spomenik dr. Kreka, ki se je vršila včeraj v »Unionovi« dvorani je uspela kar najveličastneje. Dvorana je bila natlačena občinstva vseh slojev. Pevski zbor »Glasbene Matice« pod vodstvom ravnatelja gosp. M. Hubada je častno izvršil svojo nalogu. Nektere točke so se morale ponavljati. Slavnosten govor je imel gosp. Smodej, viškar iz Celovca, ki je v zbranem govoru orisal, delo, žrtvanje in značaj pokojnega dr. Kreka. Giovornika je občinstvo burno alkamiralo. Krašno je deklamiral prof. Ivan Dornik, Gregorčičev »V pepličnični noči«, ki je občinstvo naravnost očaral. Ves spored se je vršil točno in v najlepšem redu. »Glasbena Matica« je lahko ponosna na uspeli večer.

Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske od dne 7. aprila do 13. aprila 1918. Novorojencev je bilo 15, mrtvorojenca 2; umrlo je 24 oseb, in sicer 13 domačinov in 11 tujcev. Za jetiko je umrlo 5 oseb (med njimi 2 tujca), za mrtvoudom 1, samomor 1, za različnimi boleznjemi 17 oseb. Za kužnimi boleznjimi je obotelo: za škraltico 2 tujca, za tifuzom 1 vojak, za vratico (difterijo) 3 domačini in 1 tujec.

Idrija. V nedeljo, dne 21. aprila t. I. ob 9. dopoldne se bo vršil v Antonija čakalnici v Idriji občni zbor delegatov rudniške bratovske skladnice. Delegati so brez izjeme vsi naprošeni, da svojo dolžnost izpolnijo in pridejo na zbor. Ob pol 10. po zboru pa vsi delavci na shod v pivarno k »Črnemu orlu«!

Za praznovanje prvega maja v Idriji se določa sporazumno z vsemi delavskimi organizacijami v Idriji naslednje: 1. Dne 30. aprila popoldne razobešanje zastava na hišah. 2. Ob pol 9. zvečer v pivarni pri »Črnem orlu« Etbin Kristanova drama »Samosvojje«, sodeluje tamburaški zbor. 3. Dne 1. maja splošen početak dela. Ob pol 8. zjutraj zbirališče občinstva na glavnem trgu. Ob 8. obhod po mestu tako-le: naprej kolesarji, potem godba in društven odbor z zasiavo na čelu. Za odborom mladina, v sredi ženstvo in potem moški. Ob 9. dopoldne velik javen shod v pivarni pri »Črnem orlu« z dnevnim redom: politični položaj, delavstvo in mir. Poročevalec iz Trsta. 4. Popoldne ob 4. do 11. zvečer v pivarni »Črnega orla«

plesni venček z drugimi zabavami. Svira godba na lok in tamburaški zbor.

Prodaja sukanca se prične v Ljubljani, dne 22. t. m. Nakaznice bo izdajala presojevalnica o potrebi. Šolski drevored št. 2. Po možnosti bo vsakio samostojno gospodarstvo dobilo eno izkaznico na en vitel belega ozir. Črnega sukanca; vitel po 16 vinjarjev (50 metrov). Na deželo se je večinoma že v vse okraje odpocjal sukanec in se je pričelo z izdajanjem izkaznic.

Iz Javornika. Najbrže mislite, da se nam boge kako dobro godi, ker se nič ne oglasimo. Toda ni vse tako lepo in dobro tudi ne pri nas. V soboto, dne 14. aprila smo imeli meso na karte od dobrodeline akcije. Tisti, ki so ga prej dobivali brezplačno, so ga plačali po 2 kroni; drugi, ki so ga prej plačevali po 2K, so ga sedaj plačali po 4 krone. Dopoldne so sekali meso samo za tiste, ki še niso imeli prej kart. Ti so ga dobili, kolikor se jim ga je poljubilo, med njimi so bili večinoma tovarniški uradniki; a delavci smo ga dobili popoldne samo 25 dkg za ves teden, čeprav moramo delati kot črna živila, pa nimamo drugega kot pet prstov na roki. Mesa je še ostalo, toda mi ga nismo dobili. In kadar pride kak tuj človek, se zadere gospa Hrovat: Vi ga ne dobite, ker niste iz naše občine, dočim se vsako soboto vozi meso iz občine. Pozivljamo slavno županstvo, da enkrat pogleda v pokrite vozove, kaj se izvaja. Pred dobrim tednom je prišla žena po mesu in je tornala, da ima tri ljudi na hrani ter da ne dobí zanje skoro nič mesa. Tedaj se je moško odrezala gospa Hrovat: Zakaj jih pa imate, dajte jih proč, naj gredo v tovarniško kuhinjo repo jest. Taka prešernost in ošabnost na eni strani, na drugi pa pomanjkanje. Vidite, tako se nam godi!

Razsodišče zavarovalnic proti nezgodam v Trstu je imelo dne 4. aprila 1918 sejo, pri kateri se je razpravljalo o šestih slučajih. Navedem samo eden, ki se mi zdi zelo pomemben ter važen za delavstvo. Jerman Anton, premogar v Zagorju, se je nekoliko poškodoval na levi roki. Ker je mislil, da iz male poškodbe nič ne bo, se ni javil pri zdravniku. Sedmi dan je šele iskal zdravniške pomoči. Domači zdravnik ga je poslal v deželno bolnico, a bilo je že prepozno; roka je postala popolnoma nesposobna. Razsodišče je tožbo zavrnilo, ker ni mogel dokazati, kje in kako se je poškodoval, in ker je šele sedmi dan nezgodo naznani. Sodelavci, priporočam vam, da naj vsak vsako najmanjšo poškodo takoj naznani svojemu predstojniku, da naznani nezgodo zavarovalnici.

Ljubljanska kreditna banka. Dne 15. aprila t. I. se je vršil XVIII. občni zbor Ljubljanske kreditne banke pod predsedstvom Dr. Ivana Tavčarja, ob številni udeležbi delničarjev. Kako intenzivno delovanje je banka razvila v preteklem letu, pričajo najbolje dosegene prometne številke. Skupni promet v vseh banknih oddelkih znaša blizu 3 milijarde krom in je skoraj že enkrat tolik kakor v letu 1916. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička per K 1,285.511.40 je občni zbor soglasno sprejel, vsled česar se določi K 700.000 za izplačilo 7% dividende za leto 1917, počenši s 15. aprilom t. I., na kupom št. 17, rezervnim zakladom se dodeli K 361.770.15, polkojinske zakladu K 60.000, za vojne in druge dobrodeline namene K 15.000, statutarčno določena tantijema upravnemu svetu K 72.374.12, nagrada nadzorstvenemu svetu K 10.000 in ostanelek do K 66.367.13 se prenese na novi račun. Predlog upravnega sveta za zvišanje delniške glavnice od K 10,000.000 na K 20,000.000 je bil soglasno sprejet ter bodo nove delnice izdane, čim prejme banka tozadevinno vladno dovoljilo.

Bitanca donavske paroplovne družbe je ugotovila 6,401.036 kron čistega dobička. Dividenda znaša tudi letos 70 kron, kakor lani.

En dan v tednu — brez kruha. »Arbeiterwille« piše: Nekaj novega se pripravlja za prebivalstvo. Černi stradalni mir se pojavlja na najbolj neprijeten način. Kaker nam poročajo, so na graškem namestništvu že sklenili, da bodo vpeljali en dan v tednu — brez kruha. To hočejo napraviti tako-le: Namesto da bi košček kruha, ki je itak večinoma iz polente, dobivali vsak dan, bodo kruh oddajali tri dni v tednu na ta način, da bomo dobivali kruh vedno za dva dni, tedaj na teden le za šest dni. Sedmi dan (nedelja?) bo dan brez kruha. Torej dan stradanja.

Strajk zavarovalnih uradnikov. Od 6. t. m. so vsi uradniki in načinljenci vseh ogrskih pisarn dunajske zavarovalne družbe in dunajskoga zavarovalnega zavoda za življilje in za rente v štrajku. Glavni občni zbor teh zavodov ni hotel privoliti v povišanje plač, kakršno žele nastavljeni. Poviški zavoda bi znašali na leto okrog 200 do 400 krom, tako da pride na mesec po 16.66 do 33.33 krom. Nastavljenci so take zneske v četrtem vojnem letu z ozirom na več stoodstotno dražnijo kratkomačno zavrnili kot sramotno. Strajk traja tedaj

že enajst dni in med ogrskimi uradniki zavoda se dosedaj ni dobil niti eden, ki bi kalil štrajk. Prva ogrska splošna zavarovalna družba je v zadnji bilanci izkazala čistega dobička 7 in pol milijona krom. To so kavalirji!

Vojna posirovelost. Sodrug piše: Ko sem se peljal z Dunaja proti domu, sem se ne malo čudil. V kratkem času se je vlak na odprt prirogi trikrat ustavil. Posledica je bila vedno daljša zavrnja in vedno si mogel opaziti, da je 30, 40 ljudi izstopilo iz stoečega vlaka in hitelo preko polja. Prašal sem nekega vlačkovodja, kaj naj to pomeni, pa mi je odgovoril, da je to nova oblika vojne posirovelosti. Pri vlakih, ki se ustavljajo na mnogih manjših postajah, potegnejo ljudje izven postaj za virvice za potrebo in kakor hitro se ustavi vlak, skočijo iz vlaka na vse strani in teklo proč, ne da bi jih mogel priti.

Strašna eksplozija v Blumenauu. Dne 5. aprila je nastala v napravah za pikrinovo kislino v Blumenau eksplozija, ki je razdejala tri stavbe teh naprav. Eksplozija je zahtevala 35 mrtvih in 25 težko ranjenih. Ranjeni se nahajajo v bolnici v Blumenau. Kako je nastala eksplozija, dosedaj še ni znano. Uvedli so natančno preiskavo. Škoda je velikanska, vendar je do danes še niso mogli ugotoviti. Armada ni vsled tega nič pričakata, ker ima na razpolago še drugo enakovredno razstrejevalno sredstvo. Vojni minister je prišel dne 6. aprila na kraj nezgode. — To poročilo je uradno. Došlo je 16. aprila, torej 10 dni po strašni nezgodi, in le zato, ker je prišla ta stvar medtem na razgovor v delegacijah. Naravnost nezaslišano je, da vojno ministrtvo ni prej izdal o tem nobenega poročila.

Mestni magistrat oddaja košnjo v zakup. V nedeljo, dne 21. aprila 1918 ob 3. popoldne se bo oddajala košnja mestnih potov, stradonov in nekaj travnikov na Ilovici, Karolinski zemlji, Hauptmanci in Črni vasi potom javne dražbe v zakup. — V sredo, dne 24. aprila 1918 ob 10. dopoldne se bo oddajala košnja mestnih potov in stradonov v kat. občini Trnovsko predmestje ležečih v zakup. Zbirališče ponudnikov za stradone in pota na Ilovici, Karolinski zemlji, Hauptmanci in Črni vasi pri »Rdečem križu« na Dolenjski cesti. Zbirališče ponudnikov za pota in stradone, ležeče v kat. občini Trnovsko predmestje pri mitnici na Opekarški cesti poleg mosta čez Mali graben.

Casus primerno. Te dni se je vršila na Nemškem konferenci zvezce uslužencev družbe za straženje in zaklepanje, ki nas pouči o vsej visoki moral današnjega časa. Zvezni ravnatelj Kettenboren je izjavil, da so se zvišala izplačila zavarovalnic za tativne od leta 1914. do 1916. za 2,800.000 mark. Leta 1917. je moral izplačati zavarovalnica vsled tativ in okolo 20 milijonov mark. Za ukradeno blago so doble pruske železnice leta 1914. povračila 4,200.000 mark, leta 1917. pa že okolo 57 milijonov mark. To je tudi merilo za razmere, ki jih ustvarja vojna.

Rumunsko banko v Bukarešti hoče ustavoviti pravkar osnovana zveza naslednjih bančnih zavodov: Zemeljskega kreditnega zavoda, kreditnega zavoda, nižjeavstrijske eskompne družbe in ogrske splošne kreditne banke, same nemške banke. Podjetje ima v to svrhu kapitala 20 milijonov lejov.

Žena v službi armade na bojišču.

»Vsak komandant mora vedeti, da uporabljanje moža na službenem mestu, katero more opravljati tudi ženska pomožna moč, pomeni odtegnitev bojevnika iz bojne fronte.« Tako se glasi odstavek, ki je vzet zelo čudnim »določbam za sprejem ženskih pomožnih moči in njih uporabo v službi armade na bojišču.« Na sedežu višjega armadnega poveljnika je nastavljen »šef nadomestnih zavodov za skupno oboroženo silo«, to je nekdanji ogrski domobranski minister Hazai. On velja kot organizator za uporabo žensk pri »armadi na bojišču« in kot avtor določil, katerim spada zgornji omenjeni stavki. Parlamentarna korespondenca od 5. aprila poroča, da so svoj čas iskali 30.000 žensk za uporabljanje službe v vojaških pisarnah in v gospodarskih prostorjih vojašča. Ugodni pogoji, ki so zvezani s temi mesti, so napotili mnogo žensk, da so se oglasile. Na ženskine organizacije je sedaj prišlo od mnogih žen in deklet, zaposlenih pri vojaštvu, več pritožb da so primorane, dati se uporabljati na način, na katerega ob njihovem sprejemu niti mislite niso. Kakor čujemo, sedaj vojaštvu uporabljajo pri armadi na bojišču okrog 36.000 žen in deklet. Z Dunaja samo jih odide tedensko po 150. To se je dosedaj malo upoštevalo. Pravkar je šef nadomestnih zavodov moral izpovedati, da se je prijavil slab materjal, tudi mnogo prostitutk. V varstvo žensk na bojišču se je ustanovila ženska varstvena komisija, katere člani morajo na konferencah vložiti predloge o vrstvenih naredbah. Na bojišču naj bi poslovalo 24 nedzornic; 15 jih je nastopilo službo, tri so pa izstopile. Ena konferenca se vrši dne 19. t.m. na Dunaju in gospa Komitz, ženska

ladzornica soške armade bo govorila o ondotnem varstvu žene. Brezvomno je vsa organizacija še sedaj izmišljena, ko še ni izdelana vladna predloga o delovni dolžnosti v vojni in ki bo siliła tudi žene od 19. do 40. leta k delovni dolžnosti. Ta vladni načrt ne postane nikdar zakon; žene pa se bodo ne glede na te pritegnile v službovanje na bojišču. Na posledice, ki nastanejo, se ne gleda. V pisarnah, kuhinjah in bolničih so dosedal uporabljali vojake, katerih zdravje je bilo zrahljano. Imeli so skoro vsi C-zaznambo. Ti bolni vojaki naj bi se poslali na bojno fronto, kjer se bo njihovo zdravstveno stanje še poslabšalo. Vojna služba je napravila že dovolj, da se iz manj jetičnih napravijo težko bolni jetičniki, ki zelo razširajojetiko. Ali se hoče s številno odpošiljavijo žensk pomožnih moči na bojišče razširjati ne le jetiko, temveč še veliko bolj spolne bolezni? Smatramo po večini žene in dekleta, ki so se priglasile k službi za armado na bojišču, za zelo dostoje in mislimo, da je le delec podvržen prostutuciji. Toda obristajnjant Julier je govoril o »zelo slabem materialu« in prostitutkah. Ali se tu ne morejo zanesti spolne bolezni? Uporaba žensk na bojišču bo nevaren sovražnik ljudskega zdravja, ki povroči nepregledno škodo. Gospodje od vojaštva naj bi ne gledali toliko na izpolnitve svojega stanja, kakor veliko bolj na nevarnosti za ljudsko zdravje.

Shodi.

Vsi edborniki in zaupniki strokovnih organizacij so vabjeni na važen zaupen sestanek, ki se bo vršil v nedeljo dne 21. t. m. ob 10. dop. v društvenih prostorih Selenburgova ulica št. 6, I. Dnevni red: Praznovanje prvega maja v Ljubljani.

Seja odbora »Svobode« se vrši v ponедeljek dne 22. t. m. ob pol 8. zvečer v društvenih prostorih.

Vojna.

Dunaj, 18. aprila. Uradno se razglaša: Med Gardskim jezerom in reko Piave živalni artiljerijski boji in letalsko delovanje. V Albaniji je častniški namestnik Arrighi izvojeval svojo 24. zračno zmago.

Berlin, 18. aprila. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Sovražnik nam je včeraj prepustil velik del v večmesečnih bojih z ogromnimi žrtvami osvojenih flanderskih tal. Armada generala Sliksta pl. Armina je, zasledujoč korakoma se umikajočega sovražnika, vzela Poelkapelje, Langenmarck in Jommebecke, ter ga vrgla nazaj čez potok Steen. Južno jezera Blancaart je sovražni napad oviral naše prodiranje. Severno Lyse smo, zavarovani po naši artiljeriji, znatno napredovali. V bojih zadnjih dni smo ujeli 2500 mož, zaplenili nekoliko topov in znatno množino strojnih pušk.

Na bojišču ob obeh straneh Somme ljudi artiljerijski boji, zlasti pri Moreuilu in Montdidierju. Na vzhodnem bregu Moze smo z uspehom izvršili nekoliko manjših podjetij pri Ornesu in Vatrouville. Severno Flireya se je izjavil močan francoski sunek. — Z ostalih bojišč nič novega. — Ludendorff.

Berlin, 18. aprila zvečer. Na Flanderskem in ob Lysi je položaj neizpremenjen. Severozapadno Moreuila so se izjavili močni francoski napadi.

Berlin, 18. aprila. Vrhovni poveljnik angleške armade je odredil, da se armada takoj prepeli v Francijo. S transportom se je že pričelo.

London, 18. aprila. »Times« pišejo, da je prihod francoskih čet na severno angleško fronto odločilnega pomona v sedanjem položaju. List pravi, da so francoske čete že posegle v boj.

Zadnje vesti.

Burianov Program.

Dunaj, 18. aprila. Zunanji minister je prevzel danes svojo službo. Uradništvo je pozdravil z naslednjimi besedami: Moja politika bo zasledovala iste cilje, kakor jih je zasledovala Czerninova. Svojim zaveznikom ostanemo zvesti, in v zaupanju na našo slavno armado in požrtvovalnost prebivalstva se bomo bojevali z vsemi silami, dokler sovražniki ne spremene svojega stališča. Pri tem se pa ne odstranimo od poti, po kateri je hodil grof Czernin in na kateri je delal za mirovno akcijo, ki jo je zasnoval naš mladi vladar skupno s svojimi zavezniki že za časa mojega uradovanja.

Izpremembe v vnanjem ministrstvu.

Dunaj, 18. aprila. Minister vnašnjih zadev baron Burian odpotuje v Nemčijo, da se predstavi nemškemu cesarju in da obiše državnega kanclerja grofa Hertlinga.

Dunaj, 18. aprila. Prezidij Českega Svaza in Jugoslovanskega kluba je po skupnem posvetovanju o izpremembi v vnanjem ministrstvu izdal izjavo, v kateri pravi med drugim: Podpirajoč aneksijsko politiko Nemčije in z drugimi zgrešenimi ukrepi sam neteč požar na zapadu, se je grof Czernin oddalil od edino možne poti, ki bi mogla dovesti do miru. Njegov govor pred nepoklicanim forumom, v katerem je hujškal Nemce in Madžare proti našim someščanom ter nepremišljeno izrazil

polemiko o prejšnjih mirovnih poskusih, je vojno za nedogleden čas podaljšal.

Baron Trnka odpuščen.

Dunaj, 18. aprila. Bivši minister za javna dela baron Trnka, ki je bil imenovan za črnovojniškega generalnega inženiera, je v tem svojstvu odpuščen in črnat iz liste. Vzrok za ta izredni ukrep je baje iskat v okolnosti, ker je baron Trnka brzjavno pozdravil protestni shod v Pragi dne 13. aprila.

Boljševiki in ruska duhovščina.

Kodan, 18. aprila. Kakor »Jutro Rusije« poroča, je Ljenin moskovskega patrijarha povabil na razgovor, v katerem je zahteval pojasnila za vzroke, ki so duhovščino napotili, da je sklenila anathemo proti boljševikom. Ljenin zahteva, da se razveljavi izrečeno prokletstvo ter bo patrijarha kaznal, če bi se branil ugoditi Ljeninovi zahtevi.

Finsko poslanstvo v Berlinu.

Zeneca, 18. aprila. Pariški »Temps« poroča, da je moskovska vlada nemško vlado obvestila, da je za prvega tajnika ruskega poslanštva v Berlinu imenovala ruskega vojnega ujetnika Vladimira Zagorskega, ki se nahaja v nekem taborišču za vojne ujetnike.

Letalec ponesrečil.

Pulj, 18. aprila. Dne 16. aprila je v izvrševanju svoje službe smrtno ponesrečil linijski poročnik Henrik Fondaine pl. Felsenbrunn, eden najdolječnejših letalcev. Fondaine je bil danes v Pulju pokopan.

Calais.

Bern, 18. aprila. Bivši francoski zunanj minister Hanotaux piše o pomenu Calaisa: Ne varajmo se več! Usoda sveta, tudi Amerike in Japonske, bo zapečatena, če vzame sovražnik Calais. Prej smo se bojevali sto let za Calais. Isto bi se zgodilo tudi sedaj, če pade Calais v nemške roke.

Predložitev mirovnih aktov v francoskih zborničnih odsekih.

Pariz, 17. aprila. Pred zbranimi zborničnimi odsekoma za zunanje zadeve, za vojno in mornarico je razložil danes min. predsednik Clemenceau okolnosti, pod katerimi so se vršili poskusi Avstro-Ogrske, izvzeti pri alijancih spor s pomočjo mirovnih pogajanj. Vse tozadne akte je predložil odsek za zunanje zadeve, ki bo to vprašanje proučil in o njem poročal.

Aprovizacija.

Krušne komisije bodo uradovale v soboto, dne 20. aprila 1918 od 8. dopoldne do 1. popoldne. Izdajale se bodo izkaznice za petrolej, maščobo ter milo, in sicer po sledenem redu: 1. Izkaznice za petrolej dobe le stranke iz Ljubljane, ne pa iz zunanjih okrajev, to je iz Zgornje Šiške, Viča in Most. Istotako člani vojne zveze. 2. Izkaznice za maščobo dobe le zunanjih okrajev, to je Zgornja Šiška, Vič in Moste, ne pa stranke iz Ljubljane. Istotako člani vojne zveze. 3. Izkaznice za milo dobe vse stranke, vpisane v krušnih vipsnikih; istotako člani vojne zveze.

Meso na rumene izkaznice C št. 1 do 1300 dobe stranke v petek, dne 19. aprila popoldne, na Poljanski cesti št. 15, po znižanih cenah. Določen je ta-le red: Od 1. do pol 2. št. 1 do 130, od pol 2. do 2. št. 131 do 260, od 2. do pol 3. št. 261 do 390, od pol 3. do 3. št. 391 do 520, od 3. do pol 4. št. 521 do 650, od pol 4. do 4. št. 651 do 780, od 4. do pol 5. št. 781 do 910, od pol

HINO CENTRAL v deželnem gledališču
Petek 19. aprila
priljubljene posebne predstave.
Samo en dan!

Sobota 20. aprila ob pol 5. pol 7. in pol 9. — Nedelja 21. aprila ob 5. 7. in 9. — Ponedeljek 22. aprila ob pol 5. pol 7. in pol 9.

Dveurni dvojni spored.

Brigita ali Ropar iz Kaitenberga.
Velika pretresljiva ljudska igra.

Prince Waldemar — Waldemar Prince.
Izvrstna prvočrna veseloigra.

Najnovejši dunajski damske modeli.
(Obleke in klobuki.)

Pri teh dve uri trajajočih predstavah 10. vin. zvišana vstopnina.

Ni za mladino.

5. do 5. št. 911 do 1040, od 5. do pol 6. št. 1041 do 1170, od pol 6. do 6. št. 1171 do 1300.

Priglaševanje strank z rumenimi izkaznici C za mesarje. Drugi teden od 22. t. m. do včetve sobote, 27. t. m. se morajo priglasiti stranke, ki so do sedaj imele rumene izkaznice C za ubožno akcijo. Ker ubožna akcija ne bo tem strankam več razdeljevala mesa, temveč le še druga živila, je v interesu strank samih, da se po določenem redu zglaše, in dobe izkaznice za mesarja. Priglaševanje se mora vršiti po naslednjem redu: V ponedeljek, dne 22. t. m. stranke z rumenimi izkaznicami C št. 1 do 400, v torek, dne 23. t. m. št. 401 do 800, v sredo, dne 24. t. m. št. 801 do 1200, v četrtek, dne 25. t. m. št. 1201 do 1600, v petek, dne 26. t. m. št. 1601 do 2200, v soboto, dne 27. aprila št. 2201 do konca. Vsaka stranka mora prinesi s seboj brezpogojno krušno legitimacijo, nedečo legitimacijo in izkaznico ubožne akcije. Priglaševanje se vrši v uradu mestne upravljavci, na Poljanski cesti št. 13, I. nadst. Uradne ure od 8. do 12. dopoldne, in od 2. do 4. popoldne. (Op. ure: Obe objavi o C-izkaznicah, smo prejeli šele danes po 10. uri; drugi listi so ju prinesli že včeraj. Zalkaj?!)

Meso na rumene izkaznice C št. 1301 do konca dobe stranke v soboto, dne 20. t. m. popoldne na Poljanski cesti št. 15 po znižanih cenah. Določen je ta-le red: Od 1. do pol 2. št. 1301 do 1458, od pol 2. do 2. št. 1459 do 1616, od 2. do pol 3. št. 1617 do 1774, od pol 3. do 3. št. 1775 do 1932, od 3. do pol 4. št. 1932 do 2090, od pol 4. do 4. št. 2091 do 2248, od 4. do pol 5. št. 2249 do 2406, od pol 5. do 5. št. 2407 do 2564, od 5. do pol 6. št. 2565 do 2722, od pol 6. do 6. št. 2723 do konca.

Meso na zelene izkaznice B št. 1201 do konca dobe stranke v soboto, dne 20. t. m. popoldne po normalnih cenah v cerkvi sv. Janeza. Določen je ta-le red: Od 1. do pol 2. št. 1201 do 1320, od pol 2. do 2. št. 1321 do 1440, od 2. do pol 3. št. 1441 do 1560, od pol 3. do 3. št. 1561 do 1680, od 3. do pol 4. št. 1681 do 1800, od pol 4. do 4. št. 1801 do 1920, od 4. do pol 5. št. 1921 do 2040, od pol 5. do 5. št. 2041 do 2160, od 5. do pol 6. št. 2161 do 2280, od pol 6. do 6. št. 2281 do konca.

Razno.

* Počepljena »Drina«. Dela za vzdignes parnika »Drina« se morajo izvršiti z največjo pazljivostjo, ker obstoji nevarnost, da pojde ladja narazen. Dela so že precej napredovala, tako da bodo odprli pokrov še te dni. Preiskovalni sodnik je kapitana in krmilca parnika »Sofije« pustil na svobodo.

* Stanovanjsko pomajkanje je na Dunaju vedno večje. V mesecu marcu je bilo na Dunaju 1064 prazni stanovanji, v februarju jih je bilo še 1535. Prazni trgovski lokalji so v marcu padli od 3817 na 5300.

* Večjo partijo rumunske lahlki prasičev pričakujejo za dan 18. in 20. t. m. za Dunaj. Oddačo se bo meso po pol kilograma.

Za tiskovni sklad „Napreja“
je daroval sodr. A. Vrčon K 10. — Lepa hvala.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petekjan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

SEN LJUBAVI. Gulinjiva drama v petih dejanjih.
RAVNOTEŽJE. Prvočrna veseloigra v dveh dejanjih.

V glavnih vlogih: **GIZELA WERBEZIRK.**

Sobota 20. aprila ob pol 3. — Nedelja 21. aprila ob pol 11. dopoldne in 3. popoldne — Ponedeljek 22. aprila ob pol 3. popoldne.

družinske predstave
pristopne tudi mladini.

MENE TEKEL

Opozoritve z onega sveta.

Poleg tega še drugi sijajni filmi.